

İktisadi Modellerde Duygular ve Heyecanlar: İktisadın Bilimsel Temeline Daha Gerçekçi ve İnsan Odaklı Yön Verme Girişimleri Üzerine Bir Tartışma

Özet

18. Yüzyıldan buyana bir bilim dalı olarak tanınmış olan iktisat, hiç kuşkusuz sosyal bilimlerin de en karizmatik bilim dalı. Bu bilimselliğin dayandığı temel kavram ise “homo economicus”. Türkçe söyleniş biçimiyle “iktisadi insan”. Maksimum faydayı arayan ve mutlak bir rasyonaliteye sahip addedilen “iktisadi insan” varsayımı üzerindeki tartışma iktisat biliminin en çok tartışılan varsayımlarından biri. Son yıllarda özellikle insan beyni üzerindeki bilimsel araştırma ve çalışmaların yoğunlaşması, iktisatta daha gerçekçi yaklaşımlar üzerinde kafa yoran iktisatçıların iktisadi modellere “duyguları, heyecanları” ve “bilişsel alanı” katma girişimlerini hızlandırmış görünmekte. Bu ise iktisadın bilimsel temeline daha gerçekçi ve insan odaklı bir yön verme anlamına gelmekte.

Bu bağlamda, “bilişsel ekonomi”nin “bilişsel bilimler” içindeki yeri de önemli ölçüde tartışılan konular arasına girmiştir. Nitekim, iktisadi psikoloji alanındaki gelişmelerin iktisadi modelleri büyük oranda etkilemiş olduğu hususu, önemli sayıda ampirik çalışma ve uygulamalara dayanan araştırmalara konu olan iki somut örnek ile -işgücü piyasası ve para politikaları- daha iyi anlaşılabilir.

Tüm bunlar bize iktisadi bilimlerde “davranışsal yaklaşımların” önemini ve daha yakından incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Dolayısıyla bu çalışmada amacımız bir yandan söz konusu tartışmaları ortaya koymak diğer yandan da iktisadi bilimlerdeki bu tartışmaların alanı nasıl geliştirip ileriye götürdüğünü irdelemek olmaktadır.

Anahtar sözcükler: *İktisadi insan, İktisatta davranış analizi, İktisadi psikolojideki gelişmeler, Bilişsel ekonomi.*

Emotions and Enthusiasm in Economics Models: A Discussion on Attempts Aiming the Scientific Grounding of Economics to Make More Realistic and Human-Centric

Abstract

Economics, which was regarded as a scientific discipline since 18th century, is certainly the most charismatic one of the social sciences. It is the “homo economicus” that this scientific grounds depend on. Meaning of homo economicus is economic man. It is assumed that homo economicus looks for maximum benefit, and has an absolute rationality. Debate on homo economicus is one of the most debated hypothesis of science of economics, so that there is not a definite consensus even among the economists. Recently there are growing number of researchs on human brain, and it seems that this fact directed some economists, who intend more realistic approaches in economics, to incorporate “emotions and enthusiasm” and “cognitive area” into the economics models. This means that attempts aiming the scientific grounding of economics to make more realistic and human-centric.

In this context it can be said that the position of “cognitive economics” in “cognitive sciences” becomes more debated issues. As a matter of fact, the case of effects of developments in economics psychology on economic models can be more clearly understood examining two examples. These examples are empirical studies on labour market and monetary policies.

Considering all these issues, it can be said that “behavioural approaches” are important in modern economics, and it is necessary to study them in detail. The aim of this article is to exhibit the above-mentioned debates, and to argue the effects of these debates on science of economics.

Key words: *Homo economicus, behavioural analysis in economics, developments in economics psychology, cognitive economics.*

Nihâl Yıldırım MIZRAK¹

¹ *Eskişehir Anadolu Üniversitesi, İİBF, İktisat Bl., İngilizce İktisat Programı Öğretim Üyesi. E-mail: nmyildirim@anadolu.edu.tr*